

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 17 juni 1941 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående klassificering av kött.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 30 maj 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 299, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för samma dag, beslutat inhämta riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning angående klassificering av kött.¹

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Statens livsmedelskommission har med skrivelse den 23 maj 1941 till folkhushållningsdepartementet ingivit utkast till förordning angående klassificering av kött. Vid skrivelsen voro fogade av livsmedelskommissionen under hand inhämtade yttranden i ärendet från statsinspektören över köttkontrollen Hj. Hansson, kooperativa förbundet, förening u. p. a., Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmanaförbund och Sveriges slakteriförbund, förening u. p. a., ävensom från direktören vid Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse I. Karlöf samt sekreteraren i föreningen svenska städers offentliga slakthus, veterinärdirektören vid Malmö stads offentliga slakthus E. Osberg. Livsmedelskommissionen har vidare den 29 maj 1941 inkommit med underhandsyttrande i ärendet från lantbruksstyrelsen.

Efter redogörelse för innehållet i de i ärendet avgivna yttrandena har *departementschefen* anfört följande:

»Det rådande knapphetsläget i fråga om kött och fläsk har medfört vissa tendenser till oskäligen prisstegring å dylika varor. I syfte att bryta dessa tendenser har livsmedelskommissionen, med stöd av bestämmelserna i kungörelsen den 28 mars 1941 (nr 173) angående reglering av förbrukningen av köttvaror, såsom villkor för tillgodonjutande av slakteritillstånd enligt nämnda kungörelse föreskrivit, att innehavare av sådant tillstånd vid försäljning av hela, halva eller fjärdedels kroppar av storboskap eller svin icke må överskrida vissa av kommissionen fastställda priser. Med hänsyn till den kvalitetsskillnad, som föreligger mellan nötkött av olika slag, hava priserna å kött av storboskap graderats efter köttets kvalitet, därvid kommissionen i fråga om kvalitetsklasserna följt den uppdelning, som tillämpas av Sveriges slakteriförbund och de till detta förbund an-

¹ Förslaget finnes såsom bilaga A fogat till detta utlåtande.

slutna slakteriföreningarna. De av kommissionen fastställda priserna gälla endast för sådant kött, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen angående kontrollslakterier.

Såsom kommissionen själv framhållit är det sålunda genomförda klassificeringssystemet behäftat med åtskilliga brister. Bestämmelserna gälla sålunda endast för innehavare av slakteritillstånd och något skydd finnes icke för de av kommissionen för klassificerat kött fastställda kvalitetsbenämningarna; ej heller åtnjutes särskilt skydd för de stämplars, med vilka klassificerat kött enligt kommissionens föreskrifter skall märkas. Klassificeringen är vidare otillfredsställande bl. a. därutinnan, att densamma får verkställas av säljaren själv, vilket givetvis är ägnat att minska såväl tillförlitligheten av klassificeringen som kontrollmöjligheterna. Det torde därför få anses givet att, om klassificering av kött även fortsättningsvis skall förekomma, det tillämpade systemet snarast bör utbytas mot ett mera effektivt och tillförlitligt sådant.

Frågan om behövligheten av anordningar för klassificering av kött sammanhänger nära med prisövervakningsfrågan, i det att en tillfredsställande prisövervakning, som tager skälig hänsyn till kvalitetskillnaden mellan kött av olika slag, näppeligen kan genomföras utan stöd av en under betryggande kontroll genomförd klassificering av köttet. Då under rådande knapphetsläge en genomförd prisövervakning å kött och fläsk enligt min mening är ofrånkomlig, följer därav att jag i princip är beredd att förorda sådana åtgärder, som kunna finnas behövliga för åstadkommande av en godtagbar klassificering av köttet. Jag vill i detta sammanhang framhålla att, även om det sålunda är prisövervakningssynpunkter som närmast motivera ett omedelbart genomförande av köttklassificeringen, denna klassificering även i övrigt kan förväntas medföra gynnsamma verkningar för slaktjursmarknaden. Huruvida köttklassificeringen av sådana skäl bör bibehållas jämväl efter det nu rådande krisförhållanden upphört, torde emellertid få bliva beroende av framtida överväganden under beaktande av dåmera vunna erfarenheter av systemets verkningar.

Vad angår utformningen av klassificeringssystemet kan jag i allt väsentligt ansluta mig till livsmedelskommissionens förslag. Klassificeringen torde sålunda principiellt böra avse kött av nötkreatur, häst, får och svin — därvid under begreppen nötkreatur respektive får givetvis inräknas även kalvar respektive lamm — samt gälla beträffande allt kött av angivet slag, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen angående kontrollslakterier. Klassificeringstvånget bör hava den innebörden, att besiktigat och godkänt kött av angivet slag icke må utlämnas från vederbörande offentliga slakthus, köttbesiktningsbyrå eller kontrollslakteri med mindre köttet blir klassificerat av särskild klassificerare och stämplat. Emellertid kan det, såsom livsmedelskommissionen framhållit, befinnas lämpligt att undantag från klassificeringstvånget tills vidare göres med avseende å kött av kalv, får och häst, vilka köttslag

för närvarande icke äro föremål för prisbestämmelser av förut angiven art. Vidare torde undantag tills vidare böra medgivas beträffande kött av djur, som enligt slaktlicens nedslaktats för tillgodoseende av enskilt hushålls behov. Då man av ekonomiska skäl icke lär kunna ålägga envar köttbesiktningebyrå — utan hänsyn till omfattningen av den vid byrån bedrivna verksamheten — att anställa klassificerare, torde vidare den väsentliga inskränkningen i klassificeringstvangen böra gälla, att beträffande vid köttbesiktningebyrå besiktigt kött sådant tvång skall föreligga endast därest klassificerare är anställd vid byrån. Man torde emellertid kunna utgå från att de byråer, vid vilka verksamheten är av sådan omfattning att den kan bära kostnaderna för klassificeringen, komma att anställa klassificerare, eftersom det för byråns kunder givetvis är av intresse att få köttet klassificerat vid byrån. Kött, som besiktigats vid byrå där klassificerare icke finnes, torde där vederbörande ägare så önskar få klassificeras och stämplas vid annan byrå eller vid offentligt slakthus eller kontrollslakteri; skyldighet torde emellertid icke böra föreskrivas för kontrollslakteri att för klassificering mottaga kött av sådana djur, som icke slaktats vid slakteriet.

Kött, som icke klassificerats i angiven ordning, bör ej få förses med stämpel av sådan beskaffenhet att förväxling lätt kan uppstå med stämpel, som utmärker klassificerat kött; ej heller bör kött, som icke klassificerats, få åsättas stämpel innehållande ordet »klass» eller förkortning därav. Vidare torde böra förbjudas att sälja eller saluhålla icke klassificerat kött under benämning, som lätt kan förväxlas med sådan benämning, som fastställts för klassificerat kött av viss kvalitetsklass, eller som innehåller ordet »klass» eller förkortning därav. Benämningarna »prima» respektive »sekunda» torde dock alltså böra få användas för icke klassificerat kött.

Såsom av det ovan anförda framgår föreslås klassificeringstvangen skola principiellt gälla i fråga om allt besiktigt kött. Den av Sveriges slakteriförbund uttalade meningen att klassificeringen borde avse endast kött av djur, som slaktats vid offentligt slakthus eller kontrollslakteri, har jag sålunda icke ansett mig böra biträda. Ur prisövervakningssynpunkt synes det nämligen angeläget, att besiktigt kött blir föremål för klassificering i så vid omfattning som förhållandena medgiva. I anledning av vad kooperativa förbundet och Sveriges köpmannaförbund anført torde vidare i detta sammanhang få understrykas vikten av att en klar åtskillnad göres mellan, å en sidan, den officiella klassificeringen och dess stämplat samt, å andra sidan, av säljare verkställd privat klassificering och därvid nyttjade stämplat eller märken.

Uppenbarligen böra de hithörande bestämmelserna så utformas, att största möjliga garanti beredes de enskilda köttägarna för en opartisk och sakkunnig bedömning av köttet. Av avgörande betydelse härvidlag äro de regler, som skola gälla med avseende å kompetensfordringarna för och sättet för utseende av klassificerarna. Livsmedelskommissionen har föreslagit, att det skall ankomma på lantbruksstyrelsen såväl att godkänna klassificerare som att meddela erforderliga föreskrifter angående grunderna för klassificering-

en m. m. Det kan synas tveksamt om dessa uppgifter böra anförtros åt lantbruksstyrelsen eller åt livsmedelskommissionen. Med hänsyn bl. a. till den förut antydda möjligheten att klassificeringsverksamheten kommer att fortsättas jämväl efter det normala förhållanden åter inträtt, har jag emellertid ansett mig böra stanna vid den av kommissionen föreslagna lösningen. Såsom kommissionen anfört synas de personer, som för närvarande arbeta som klassificerare vid de till slakteriförbundet anslutna slakterierna, i allmänhet kunna godtagas som officiella klassificerare. Hinder torde icke böra föreligga för att samme person tjänstgör som klassificerare både vid slakteri och vid köttbesiktningsbyrå i orten. Ej heller torde hinder få anses möta att anställning som klassificerare förenas med annan befattning, exempelvis såsom besiktningsveterinär, vid byrån. Såsom allmän förutsättning för godkännande som klassificerare bör gälla, att vederbörande icke är ekonomiskt beroende av någon av slaktinrättningens trafikanter eller av konkurrent till sådan person. Det må i detta sammanhang nämnas att, såsom kommissionen anfört, särskilda instruktionskurser för klassificerare måhända kunna befinnas erforderliga i syfte att vinna en såvitt möjligt likformig tillämpning av klassificeringsreglerna. Det torde emellertid få ankomma på lantbruksstyrelsen att, därest det ifrågasatta klassificeringssystemet genomföres, framdeles upptaga denna fråga till närmare överbäggande.

Livsmedelskommissionen har framhållit, att en djurägare bör hava möjlighet att, om han är missnöjd med verkställd klassificering, få frågan om klassificeringen omprövad. Kommissionen har föreslagit, att åt lantbruksstyrelsen skulle uppdragas dels att utse ett antal personer med uppgift att i fall av tvist verkställa omklassificering, dels ock att utfärda närmare bestämmelser rörande sådan omklassificering. I flera av yttrandena har understrukits betydelsen av att möjlighet till omklassificering förefinnes; enligt dessa yttranden borde omklassificeringen lämpligen verkställas av en jury eller nämnd, bestående av tre personer däribland en representant för köttägaren. Även jag är av den uppfattningen, att möjlighet bör förefinnas att vinna omprövning av verkställd klassificering. Emellertid vill jag framhålla, att detta spörsmål nära sammanhänger med frågan om de ordinarie klassificerarnas kompetens och de speciella instruktionskurser, som må bli anordnade för dem. Är klassificerarnas kompetens hög och tillämpningen av klassificeringsbestämmelserna likformig, är behovet av särskilda omklassificeringsregler uppenbarligen icke lika trängande. Vid sådant förhållande synes det lämpligt, att besvärsförfarandet icke nu bindes i vissa former utan torde det få ankomma på Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, på lantbruksstyrelsen att senare — och under hänsynstagande till de faktiska förhållanden, som må komma att föreligga — utfärda föreskrifter angående omklassificering av kött samt angående grunderna för gäldande av ersättning för sådan omklassificering.

I flera av yttrandena har uttalats önskvärdheten av att kvalitetsklasserna måtte fastställas till ett lägre antal än som upptagits i slakteriförbundets klassificeringsregler. Utan att taga ställning till denna fråga vill jag anmär-

ka, att det torde få ankomma på lantbruksstyrelsen att, efter hörande av vederbörande organisationer, träffa avgörande härutinnan.

För tackande av de med klassificeringen och stämplingen förenade kostnaderna torde slakthusen, köttbesiktningebyråerna och kontrollslakterierna få upptaga särskild avgift av köttägarna. Avgiften bör icke vara högre än som erfordras för tackande av kostnaderna för klassificeringen och stämplingen. Det torde böra ankomma på lantbruksstyrelsen att — efter förslag av vederbörande slakthusstyrelse eller slakteriinnnehavare eller hälsovårdsnämnd eller annan myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd — fastställa taxa å sådana avgifter. Taxan bör fastställas att gälla för viss tid eller tills vidare.

De föreslagna bestämmelserna om klassificering av kött böra självfallet icke sättas i tillämpning förrän lantbruksstyrelsen, efter hörande av vederbörande organisationer, utarbetat erforderliga tillämpningsföreskrifter. Med hänsyn härtill torde författningsbestämmelserna böra träda i kraft den dag Konungen bestämmer.»

Utskottet delar departementschefens uppfattning att ett vidmakthållande i en eller annan form av den av livsmedelskommissionen nu utövade prisövervakningen å kött och fläsk torde vara erforderlig för att under rådande knapphet på dessa varor förhindra oskälig prisstegring. Såsom i propositionen framhålles torde en nödvändig förutsättning för att en dylik övervakning skall kunna fungera på ett tillfredsställande och såvitt möjligt rättvist sätt vara, att vederbörande kontrollerande myndigheter vid sin prisättning kunna bygga på en under betryggande former genomförd klassificering av kött. Vad i dylikt hänseende anföres i propositionen har vunnit utskottets anslutning. Mot det vid propositionen fogade författningsförslaget har utskottet icke heller något att erinra. Utskottet kan sålunda tillstyrka, att detsamma lägges till grund för författning i ämnet.

Jämlikt förslaget skall Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, lantbruksstyrelsen äga meddela erforderliga tillämpningsföreskrifter till förordningen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att berörda tillämpningsföreskrifter i möjligaste mån utformas på ett sådant sätt, att jämväl prissättningen inom detaljhandeln kan kontrolleras. Genom vad som i propositionen föreslås rörande klassificerarnas kompetens synes sörjt för att klassificeringen kommer att ske under betryggande former. Såsom departementschefen anfört bör detta dock icke helt utesluta att djurägare, som är missnöjd med verkställd klassificering, skall kunna få frågan om klassificeringen omprövad. Vad slutligen angår frågan om köttklassificeringens bibehållande även efter sedan nu rådande krisförhållanden upphört, synes nämnda fråga, såsom departementschefen framhållit, böra bliva beroende på förnyade överväganden av statsmakterna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

Utskottet.

Jordbruksutskottets utlåtande Nr 76.

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att vid granskning av det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående klassificering av kött riksdagen ej funnit skäl att mot detsamma framställa någon erinran.

Stockholm den 17 juni 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Granath, Gabrielsson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, Mannerskantz, von Stockenström* och *Dahlström* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungalsta, Gustafson i Vimmerby, Carlström, Mäler, Jacobson, Andersson i Hyssna* och *Larsson i Karlstad*.

Bilaga A.

Förslag

till

förordning angående klassificering av kött.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller vid sådan besiktning, varom i 9 § första stycket nämnda lag förmäles, skall genom försorg av vederbörande offentliga slakthus, köttbesiktningsbyrå eller kontrollslakteri före utlämnandet underkastas särskild bedömning för avgörande av köttets kvalitet (*klassificering*) ävensom förses med stämplars, angivande den kvalitetsklass till vilken köttet hänförts vid klassificeringen; dock att i fråga om kött, som godkänts vid besiktning å köttbesiktningsbyrå, vad sålunda är stadgat skall gälla endast därest sådan klassificerare, varom nedan förmäles, finnes anställd vid byrån.

Det åligger offentligt slakthus eller sådan köttbesiktningsbyrå, vid vilken klassificerare finnes anställd, att på begäran ombesörja klassificering och stämpling av kött, som godkänts vid besiktning å köttbesiktningsbyrå där klassificerare icke finnes anställd. Jämväl kontrollslakteri äger ombesörja klassificering och stämpling av kött, varom nyss är sagt.

Klassificering skall verkställas av person, som av lantbruksstyrelsen godkänts för ändamålet (*klassificerare*). Sådant godkännande må återkallas, då skäl därtill äro.

2 §.

Klassificerat kött må ej underkastas ny klassificering i annat fall eller i annan ordning än Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, lantbruksstyrelsen bestämmer.

3 §.

Klassificerat kött skall stämplas av klassificeraren eller i närvaro och under kontroll av denne.

4 §.

På lantbruksstyrelsen ankommer att meddela erforderliga föreskrifter angående antalet kvalitetsklasser, benämningarna å dessa och grunderna för klassificeringen ävensom angående stämplarnas utseende och sättet för stämplingen.

5 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som ej är klassificerat, må ej försäljas eller saluhållas under benämning, som överensstämmer med av lantbruksstyrelsen jämlikt 4 § å viss kvalitetsklass fastställd benämning eller är av beskaffenhet att lätt kunna förväxlas med sådan benämning eller, utan att vara av beskaffenhet som nyss är sagt, innehåller ordet »Klass» eller förkortning av detta ord eller ordsammanställning, vari nämnda ord ingår. Hinder skall dock ej föreligga för användande av benämningarna »Prima» och »Sekunda».

Ej må någon i slutsedel, leveranskontrakt, räkning, följesedel, fraktsedel, konossement eller annan sådan skriftlig handling, som upprättats i samband med försäljning av ej klassificerat kött, använda sådan benämning å köttet, som enligt första stycket ej må nyttjas vid försäljning eller saluhållande av varan.

6 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som ej är klassificerat, må ej förses med stämpel eller märke av sådant utseende att förväxling lätt kan äga rum med stämpel, som enligt av lantbruksstyrelsen med stöd av 4 § meddelade föreskrifter utmärker klassificerat kött, eller som, utan att hava sådant utseende som nyss nämnts, innehåller ordet »Klass» eller förkortning av detta ord eller ordsammanställning, vari nämnda ord ingår.

7 §.

För ombesörjande av klassificering och stämpling äger vederbörande samhälle eller kommun eller innehavare av kontrollslakteri uppbära avgift enligt taxa, som lantbruksstyrelsen fastställer. Förslag till dylik taxa avgives för köttbesiktningsbyrå av hälsovårdsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, för offentligt slakthus av slakthusets styrelse och för kontrollslakteri av slakteriets innehavare. Avgiften må ej sättas högre än som kan anses erforderligt till täckande av kostnaderna för klassificeringen och stämplingen.

8 §.

Utlämnar någon kött utan iakttagande av föreskrifterna i 1 § eller bryter någon mot i 5 eller 6 § meddelat förbud, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen enligt allmän lag är med straff belagd.

Gör klassificerare med uppsåt orätt vid klassificering eller stämpling, eller åsidosätter klassificerare föreskriften i 2 § eller klassificerar och stämplar han kött, som icke blivit godkänt vid besiktning varom i 1 § förmäles,

eller åsidosätter klassificerare honom jämlikt 3 § åliggande skyldighet att,

därest han ej själv stämplar av honom klassificerat kött, närvara vid och kontrollera stämplingen av sådant kött,

straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Gör klassificerare ouppsåtligen men av grov vårdslöshet orätt vid klassificering eller stämpling, straffes med dagsböter.

9 §.

Husbonde ansvarar för förseelse, varom i 8 § första stycket förmäles, som begås av hans husfolk eller i hans tjänst antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

10 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

11 §.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, lantbruksstyrelsen äger meddela de ytterligare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna förordning, så ock meddela undantag från de i 1, 3, 5 och 6 §§ givna bestämmelserna.

Denna förordning träder i kraft den dag Konungen bestämmer.
